

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 2020. június 26-i ülése 8. számú napirendi pontja

Javaslat a Tolna Megyei Önkormányzat ciklusprogramjának elfogadására
Előterjesztő és előadó: Fehérvári Tamás, a Közgyűlés elnöke

Az előterjesztést előzetesen tárgyalta a Jogi és Ügyrendi Bizottság, a Pénzügyi és Monitoring Bizottság, valamint Területfejlesztési és Koordinációs Bizottság.

Tisztelt Közgyűlés!

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 116. §-a szerint a képviselő-testület **hosszú távú fejlesztési elképzeléseit** gazdasági programban (ciklusprogram), fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős. A gazdasági program, fejlesztési terv a **képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra** szól.

A Mötv. 27. §-a szerint a megyei önkormányzat **területi önkormányzat**, amely törvényben meghatározottak szerint **területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat** lát el. A gazdasági program elkészítésének célja, hogy az önkormányzat jogszabályban meghatározott **kötelező feladatait és önkéntes vállalásait összegezve, egységes, előre meghatározott célrendszer, program szerint** működjön és fejlődjön.

Ahhoz, hogy a gazdasági program a gyakorlatban is alapokat adó valódi iránymutatás legyen, a közgyűlésnek törekednie kell az egymásra épülő, reális célkitűzések meghatározására, és mindezek megvalósításához a szükséges anyagi források és eszközök megteremtésére.

A Tolna Megyei Önkormányzat gazdasági programjának tervezetét feladatainkhoz mérten, jövőbeli céljainkhoz és terveinkhez igazítva készítettük el. A tervezet elkészítéséhez a képviselő-társaktól kértünk véleményt, a visszajuttatott javaslatokat köszönjük, az észrevételeket beépítettük.

A „TOLNA109 koncepció” az elmúlt ciklus – valamennyi területen elért – eredményeit, s jó gyakorlatait veszi alapul, mintegy kiindulópontot a jövőt illető, megyegyarapító munkánkban. A program új célkitűzéseket fogalmaz meg az aktualitások fényében, és a megye erősségeire, illetve lehetőségeire támaszkodik. A dokumentum címe beszédes, hiszen az elkövetkező évek legfőbb feladata, hogy Tolna megye teljessé és egységessé váljon mind közösségeit, mind fejlesztéseit, mind identitását illetően.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy szíveskedjen az előterjesztést megtárgyalni, majd a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének ciklusprogramját elfogadni.

Határozati javaslat:

**Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
.../2020. (VI.26.) közgyűlési határozata a Tolna
Megyei Önkormányzat ciklusprogramjának
elfogadásáról**

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a alapján a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének a 2019-2024 önkormányzati ciklusra szóló ciklusprogramját „TOLNA109 koncepció” címen, a határozat mellékletét képező tartalommal elfogadja.

Felelős: Fehérvári Tamás, a Közgyűlés elnöke

Határidő: azonnal és folyamatos

Szekszárd, 2020. június 20.

**Fehérvári Tamás
Közgyűlés Elnöke**

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
Ciklus Programja

2019-24

„TOLNA109 KONCEPCIÓ”

Tartalom:

Előszó, avagy a Tolna109 Konceptió születése	2
Helyzetértékelés	4
Tolna megye társadalmi, gazdasági környezete	4
A Tolna Megyei Önkormányzat 2015-2019. évi pénzügyi és vagyoni helyzetének értékelése	7
A Tolna megyei Integrált Területi Program (ITP) megvalósulása	11
A 2020-2024-es időszak gazdasági programjának pénzügyi feltételei	13
A Tolna Megyei Önkormányzat terület-és vidékfejlesztési, területrendezési és koordinációs feladatainak ellátása 2021-2027 között.....	17
Az identitáserősítő, értékőr megye szerepe a jövőben	24
A közös és jó ügyek segítése.....	28

Előszó, avagy a Tolna109 Konceptió születése

Sikeres esztendőket magunk mögött hagyva is törekszünk arra, hogy a jövőben legalább ennyi eredményt érjünk el, mi több, szinten felül teljesítsünk. Így van ezzel a Tolna Megyei Önkormányzat egy új ciklus derekán. A 2019-ben újjáalakult Tolna Megyei Közgyűlés tagjai esküt tettek a gyarapítás nemes szándékával, hogy szülőmegyéjüket és az itt élő polgárokat a legjobb döntésekkel segítik. Jelen önkormányzati ciklus (2019-2024) adott tehát azon elképzelések megvalósítására, melyek szakmailag megalapozottak, a meglévő és lehetséges erőforrásokat számításba veszik, s végső soron szűkebb hazánk fejlődését szolgálják.

A törvényileg területfejlesztésre feljogosított megye szerepe azonban túlmutat a projektek menedzsmentjén. A közigazgatás folyamatos változása a megyei önkormányzatokat is érintette, ám a megye útkeresése – a legutóbbi hatásköröket illető átalakulást követően – sikeresnek bizonyult. A megyei önkormányzat saját feladatokat talált magának, önként vállalt különféle missziókat, és tradicionális szerepét megőrizve tükrözte a megye egy új arcát. Olyan megyévé kívántuk alakítani Tolnát, *„hol az ember boldog, s boldogul”*. Az előző ciklust végigkísérő jelmondat igazán nemes célkitűzést foglalt magában. Hiszen úgy tekintünk megyénkre, akár a saját otthonunkra, ahol boldogan szeretnénk élni, s elkötelezetten dolgozunk mindeztért.

A megyei fejlesztések – a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programnak (TOP) köszönhetően – hozzájárultak különböző projektekkel ahhoz, hogy sok helyen élhetőbb környezet alakuljon ki. Infrastruktúrát és egyéb területeket érintő fejlesztésekkel gazdagodott a vidék, és szemmel is jól látható épülés történt a mintegy 30 milliárdnyi TOP forrásból. A fejlesztő megye küldetése tehát sikeres volt, s ezáltal képesek voltunk elősegíteni az itt élő emberek boldogulását.

Az előző ciklus program („Beszédes József 2020”) megszületésének pillanata egybeesett a TOP megvalósulásának kezdő lépéseivel. Jól tudtuk, a program koordinációja bőven tartogat feladatokat számunkra, viszont a forrásokon és a szakértő munkán kívül más is jár településeinknek: a megye megbecsülése. Ez a vezérgondolat hajtott előre bennünket, hiszen a helyi közösségekkel való együttműködés rengeteg pozitív visszaigazolást eredményezett. Törekedtünk arra, hogy a megye kapcsolatteremtése különböző szereplőkkel (civil, önkormányzati, gazdasági stb.) felszínre hozza azokat a bizonyos többlet értékeket, amelyekre erőforrásként is tekintünk.

Úgy gondoljuk: Tolna megye potenciálisan erős. Sok szempontból egyedi, értékeit tekintve különleges és gazdag, adottságai előnyére fordíthatóak. Ennek tükrében hisszük, hogy a szervező megyére vár a feladat, a megyei szereplők egységbe hívását, a különböző értékek összegyűjtését, és a meglévő erőforrások összpontosítását illetően. Ezt a missziót jelenti a „Tolna109 koncepció”.

Az új ciklus fő feladata a megyét alkotó 109 település valódi egységének megteremtése. A teljességre törekvés jegyében történik a kapcsolatrendszer kiépítése, mellyel párhuzamosan a fejlesztések új lehetőségeinek feltárása is megtörténik. Az ún. „TOP 2” gondos előkészítése vár ránk, mellyel újabb gyarapodást hozhatunk megyénkbe. Folytatni kívánjuk a megye markáns, értékör szerepének kiteljesítését is, hogy a szakértő munka mellett az ősök hagyatékát is méltó módon kezeljük. Úgy tekintünk minderre, akár egy stabil otthon alapköveire, melynek további építőelemei innovatív módon kerülnek

helyükre, s a felénk tornyosuló, csinos építményre büszkén tekinthetünk fel. Tolna megyét építjük – 109 településünkkel, valamennyi közösségünk javára.

Helyzetértékelés

A számvetés – kiváltképp egy hosszú ciklust követően – rendkívül fontos, hiszen azáltal azonosíthatóak adott időszakban elért eredmények, valamint azok a kihívások, amelyek ciklusokon is képesek átnyúlni. A tervezést az alapok, – mint a megye általános jellemzőségei – illetve a „Beszédes József 2020” programmal lefedett időszak eredményeinek áttekintése előzi meg. A sikeresen megvalósított fejlesztések természetesen összhangban állnak a pénzügyi környezettel, így e releváns fejezetek olvashatók a következő oldalakon. Mint az kiderül: a megye gondos gazdálkodással és szakértő munkával érte el, hogy az elmúlt öt évben fejlődött szűkebb hazánk.

Tolna megye társadalmi, gazdasági környezete

Tolna Magyarország egyik legkisebb megyéje, 3703 km²-es kiterjedésével az ország területének négy százalékát fedi le. A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) 2020 év eleji adatai alapján a megye lakosságszáma 223 522 fő volt, melyből a megyeszékhely, Szekszárd lakónépessége 32 126 fő. Nógrádot követően Tolna megye a második legkisebb népességszámú megye az országban, a megyeszékhelyek közül pedig Szekszárdon élnek a legkevesebben. A születések és halálozások számának alakulásából, valamint a migrációs irányokból adódóan folyamatos népességcsökkenés figyelhető meg. 2019-ben 1800 születésre 3200 haláleset jutott, ami további 1400 fős népességfogyást eredményezett. A lakosság elvándorlásában jelentős szerepet játszik a megye településstruktúrája és országon belüli elhelyezkedése. Előbbire jellemző, hogy térségi központként Szekszárd kivételével kizárólag kisvárosok szolgálnak, amelyek eltartóképessége a közép- és nagyvárosokéhoz képest szerényebb. Szintén a lakosság elvándorlásával hozható összefüggésbe, hogy a fiatalok jelentős része más városokban talál továbbtanulási lehetőséget, ezáltal kisebb az esélye a tanulmányaikat befejező diákok hazatérésének. Tolna megyében a Pécsi Tudományegyetem szekszárdi székhelyű Illyés Gyula Kara képviseli a felsőoktatást.

Tolna megye országon belüli elhelyezkedése elérhetőségi szempontból kedvezőnek mondható, hiszen a négy szomszédos megye (Baranya, Bács-Kiskun, Fejér, Somogy) közül háromnak is – magyar viszonylatban – nagyváros a székhelye (Kecskemét, Pécs, Székesfehérvár). E három megyeszékhelyen kívül a szomszédos négy megyében további két megyei jogú város található, mindkettő középváros (Dunaújváros, Kaposvár). Megyénk legészakibb városa, Dunaföldvár Budapesttől kevesebb, mint 90 km-re található, így az említett vidéki közép- és nagyvárosokon kívül a főváros is igen jelentős hatással bír.

A KSH munkaerő-felmérése alapján 2019 IV. negyedévében a foglalkoztatottak száma kis mértékben, a munkanélkülieké igen jelentősen emelkedett az előző év azonos időszakához viszonyítva. A foglalkoztatási arány elmaradt az országostól, a munkanélküliségi ráta pedig kissé meghaladta azt. Tolna megyében 2019. december végén 6 ezer álláskeresőt tartottak nyilván, számuk 3,5%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest, míg országosan 2,9%-kal csökkent. A pályakezdő álláskeresők száma (588 fő) 2,2%-kal fogyott, arányuk az összes álláskeresőhöz viszonyítva 10%-ot tett ki.

A KSH felmérése alapján tavaly a nettó átlagkereset 226 ezer Ft volt, mely az országban az ötödik legjobb, a Dél-Dunántúlon pedig a legmagasabb értéknek számított. A pozitív

mutatókat illetően érdemes megemlíteni a Paksi Atomerőmű, valamint a városban igen magasnak számító, egy főre jutó személyi jövedelemadó értékének kedvező hatásait.

A megyében regisztrált gazdasági szervezetek száma 2019 végén közel 40 ezer volt, 1,5%-kal (országosan 1,9%-kal) több, mint egy évvel korábban. A vállalkozások 81 %-a egyéni vállalkozás. Az egyéni vállalkozásokon belül 35 százalék főállású, a munka mellett vállalkozók aránya 45 százalék, a nyugdíj mellett tevékenykedőké 20 százalékot tett ki. A nyilvántartott 6900 társas vállalkozás 68 százaléka korlátolt felelősségű gazdasági társaság, 27 százaléka pedig betéti társaság. Szövetkezeti formában 115 cég, részvénytársaságként mindössze 71 tevékenykedett.

A Tolna megyei székhelyű gazdasági szervezetek 2019-ben 165 milliárd forint értékű új beruházást valósítottak meg, 59%-kal többet, mint egy évvel korábban. A növekedés jelentősen meghaladta a 6,9%-os országos átlagot, és Tolna megyében volt a legnagyobb mértékű. A Tolna megyei új beruházások egy lakosra jutó 762 ezer forintos összege az országos rangsorban az ötödik legnagyobb összeg.

A megye foglalkoztatási szerkezetét fejletlen szolgáltató szektor, az átlagosnál nagyobb súlyú agrárium, textilipar és energetika (paksi atomerőmű), illetve az alacsony létszámú élelmiszeripar jellemzi. A megye iparában az ország villamosenergia-termelésének több mint 43 százalékát előállító Paksi Atomerőműnek köszönhetően a villamosenergia-, gáz-, hő-, és vízellátás a legjelentősebb, ebbe a szektorba összpontosul a megye ipari teljesítményének több mint 63 százaléka. A 2019. év adatai alapján, az ipari termelés volumenét tekintve Tolna megye a középmezőnyben van.

Megyénkben a kutatás-fejlesztés (K+F) továbbra is elhanyagolható mértékű, a jövőben mindenképpen fejlesztendő területek között kell, hogy szerepeljen.

A megye fő kínálati tényezői a gyógy- és termál turizmus, a bor és gasztronómia, az aktív turizmus, illetve az ökoturizmus. Tolna megye turizmusának teljesítménye (kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma) az országos átlaggal, vagy akár a szomszédos megyékkel összevetve igen szerény képet mutat. Tolna megye kereskedelmi szálláshelyeit 2019-ben 103 ezer vendég összesen 241 ezer vendégéjszakára vette igénybe. A vendégek és a vendégéjszakák száma – az országban a legjobban –, egyaránt 11%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A vendégéjszakák 64%-át kitevő szállodákban 9,0%-kal bővült a forgalom. A vendégek 87%-át adó belföldiek 13%-kal több vendégéjszakát tölthettek el a szálláshelyeken, a külföldiek vendégéjszakái ennél csekélyebb mértékben, 3,9%-kal emelkedtek.

A mezőgazdaság szerepe a megye gazdasági életében – a jó termőhelyi adottságoknak és a kedvező agroökológiai tulajdonságoknak köszönhetően – mindig is jelentős volt. Az országos arányszámnál jóval magasabb a mezőgazdaságban tevékenykedő vállalkozások száma. A tolnai vidék hagyományosan mezőgazdasági művelésű terület, az ország élelmiszergazdaságának kitűnő adottságú alapanyag termelő térsége. Az utóbbi tíz évben az alapanyag termelő jelleg tovább erősödött és túlsúlyba került. Ugyanakkor, a feldolgozásban a többletmunka hozzáadásával elérhető sajátos egyedi termékek nem jelennek meg a megyében. A kedvező termőhelyi adottságok ellenére rendkívül alacsony a mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya, melynek oka, hogy a termelési szerkezet az elmúlt évtizedben tovább egyszerűsödött. Továbbá, a kukorica és a búza termőterülete jelentősen túlsúlyba került, a pillangós, hüvelyes növények, a kertészeti

termelés és egyéb zöldségfélék termesztése visszaesett, az állattenyésztés szinte valamennyi ágazata pedig leépült.

Tolna megye közlekedési adottságaira jellemző, hogy a főközlekedési pályák észak-déli irányúak, ami a megye keleti határán követi a Duna vonalát, illetve a Sió völgyét, nyugaton pedig a Kapost. A legmeghatározóbb szárazföldi közlekedési elem az M6-os autópálya, mely északi irányban összeköti a Dunaföldvárt, Paksot, Tolnát, Szekszárdot és Bátaszéket Dunaújvárossal, illetve Budapesttel. A megye egyetlen elsőrendű főútja a 6-os számú, mely a Dunaföldvár-Szekszárd szakaszon párhuzamos az autópályával, Szekszárdtól délre azonban Bonyhádon keresztül éri el Pécsét. A kelet-nyugati irányú kapcsolatok fejlesztésre szorulnak, összesen két másodrendű főút halad északkelet-délnyugat, illetve délkelet-északnyugat irányban: a 61-es és 65-ös számú. Kiépítésre vár az M9-es gyorsforgalmi út, ami az ország egyik legfontosabb transzverzálisa lenne, azonban eddig mindössze a Szekszárd melletti Duna-híd (6-os és 51-es számú főutak között), illetve Somogyban a kaposvári elkerülő szakasza épült meg. Teljes kiépítettségében összeköttetést jelentene Sopron, Szombathely, Zalaegerszeg, Nagykanizsa, Kaposvár, Szekszárd és Szeged között. Tolna megye déli részén Dombóvár, Nagymányok, Bonyhád, Szekszárd és Tolna városokat érintené.

A Tolna Megyei Önkormányzat 2015-2019. évi pénzügyi és vagyoni helyzetének értékelése

A gazdasági programban rögzített önkormányzati célok, fejlesztési elképzelések meghatározása minden esetben a költségvetési realitások figyelembevételét igényli.

A megyei önkormányzatok e tekintetben sajátos helyzetben vannak, hiszen a 2012. január 1-jétől ellátott kötelező önkormányzati feladataik – a területfejlesztés, területrendezés és vidékfejlesztés tekintetében meghatározott tevékenységei – a megye egészét érintő gazdaság-, terület-, környezet- és szolgáltatás-fejlesztési tervek, programok elkészítésére irányulnak, a 2015. évtől kezdődően pedig a 2014-2020-as Európai uniós programozási időszak Terület- és Településfejlesztési Operatív Programjának megvalósítását szolgálták. E feladatok pénzügyi kereteit a részben európai forrás, valamint a központi költségvetés forrásai képezték. Önkormányzatunk a számára meghatározott szerepkörből adódóan a források sikeres igénybevételét elősegítő tevékenységével járulhatott hozzá a megyét érintő fejlesztések megvalósításához.

A megyei önkormányzat saját költségvetési lehetőségei behatároltak, csak a fő feladat és cél – a megye fejlesztése, felzárkóztatása érdekében teendő intézkedések – technikai hátterét, a szakember ellátottságot, a feladatokkal összefüggő döntés előkészítések, döntéshozatalok, a lebonyolítás, a végrehajtás, a szervezés és a koordináció kereteit tudták biztosítani.

A Tolna megyei településeken a terület- és vidékfejlesztéssel összefüggő fejlesztési elképzelések, a megye fejlesztésére fordítható TOP pénzügyi kereteivel, illetve a települések, vállalkozások, civil szervezetek által elérhető további operatív programokhoz kapcsolódó forrásokkal kiegészítve valósultak/valósulhatnak meg.

A megyei önkormányzat saját költségvetési forrásainak alakulásában és felhasználási céljaiban a TOP Tolna megyét érintő Integrált Területi Programjának végrehajtását elősegítő – jogszabályokban meghatározott és a Közgyűlés által önként vállalt – önkormányzati feladatokat kellett alapul venni.

Az önkormányzat költségvetési helyzete nem függetleníthető a központi költségvetés helyzetétől, valamint a Kormány költségvetési és gazdaságpolitikájától, hiszen a források meghatározó része a központi költségvetésből származó állami- vagy egyéb támogatás.

A központi költségvetési politikában az elsődleges célok között szerepel a gazdaságélénkítés. Cél az uniós források ütemezett és gyors lehívása mellett az, hogy a rendelkezésre álló források felhasználása elősegítse a versenyképes gazdasági szerkezetet.

Az elmúlt ciklusra visszatekintve megállapítható, hogy a megyei önkormányzat működését a 2012. évtől bekövetkezett feladatváltozáshoz igazodó stabil jogszabályi környezet határozta meg, hiszen már a hivatkozott időszak előtt megszülettek azok a törvények, amelyek az állami- és helyi önkormányzati feladatok szétválasztására, valamint a nagyobb állami szerepvállalás kialakítására irányultak.

A Tolna Megyei Önkormányzat alapvető feladatként jelölte ki önmaga számára a megye települései, a vállalkozások és a különféle szervezetek segítségét az Európai uniós források elnyerésében és felhasználásában. Elsődleges szempontnak a térség fejlődését, a

fejlettségi szintek közti különbségek mérséklését tekintettük. Aktív közreműködést tűztünk ki célul a fejlődéshez szükséges feladatok végrehajtásában, tényleges munkavégzéssel, koordinációval és szervezéssel kívántunk bekapcsolódni a települések fejlesztéseinek előkészítésébe és a végrehajtásba.

A Kormány határozata alapján, a TOP keretein belül meghatározott források felhasználásának tervezése a megyei- és a megyei jogú városok önkormányzatai szintjén, integrált területi programok kialakításával valósult meg. A megyei önkormányzat végezte a megye közigazgatási területének a megyei jogú város közigazgatási területén kívüli részre vonatkozó ITP előkészítését, melynek figyelemmel kísérése is feladatként jelentkezett. A Terület – és Településfejlesztési Operatív program keretében jelentős források álltak rendelkezésre a Tolna Megyei fejlesztések, programok megvalósítására. A Közgyűlés 2016. évben létrehozott bizottsága, és az Önkormányzat Hivatal munkatársai jelentős erőfeszítéseket tettek a felhasználható források sikeres, - pályázatokkal történő – lekötésében, részt vettek számos települési pályázat előkészítésében, a nyertes pályázatok végrehajtásában.

A Tolna Megyei Önkormányzat a Hivatalát és gazdasági társaságát jelölte ki azoknak a települési önkormányzatoknak a projektmenedzsmenti és egyéb feladatainak az ellátására, amelyek esetében a települési önkormányzat ezt kezdeményezte. Konzorciumi partnerként kapcsolódtunk be a projektek végrehajtásába, a 2017. évtől kezdődő időszakban 35 db, a települések által elnyert projekt esetében vettünk részt a lebonyolításban, a pénzügyi és szakmai elszámolásban. A települési önkormányzatok projektjei vonatkozásában az általunk végzett projektmenedzsment és egyéb feladatok támogatási összege több, mint 130 millió Ft-ot jelentett. A 2019. évben benyújtott záró beszámolók száma 8 db volt, a Közreműködő Szervezet által elfogadott záró beszámolók, vagyis a véglegesen lezárt projektek száma 5 db.

A projektek többi része 2020-ban, illetve 2021-ben zárul, egy-két esetben a megvalósítás áthúzódik a 2022. évre.

A megyei önkormányzat saját projektek megvalósítását is tervezte, amely komplex feladatellátást jelent az előkészítéstől a teljes lebonyolításig, a projekt lezárásáig. Projektjeink többsége települési önkormányzatokkal, civil szervezetekkel együttműködésben valósul meg. Saját projektjeink elnyert támogatási összege közel 3,3 milliárd Ft összegű, melyből a megyei önkormányzat és hivatala terv szerint 1,42 milliárd Ft-ot használhat fel, míg konzorciumi partnereinknek 1,88 milliárd Ft felhasználására nyílik lehetőség. Az elnyert források egy része vagyonnövekedésben is realizálódni fog, illetve a közösségformálásban, az esélyegyenlőség elősegítésében, a foglalkoztatás támogatásában, környezetvédelem területén nyújt hathatós segítséget. A Klímastratégia elkészítését és a szemléletformálást segítő projekt lezárult, a többi a megvalósítás fázisában tart.

A feladatellátás szervezeti és személyi feltételeit a feladatokhoz szükséges mértékben biztosítottuk. Bővült a foglalkoztatottak létszáma a projektmenedzsmenti tevékenység ellátásához, továbbá a beszerzések lebonyolításához szükséges szakemberek felvételére is sor került. A Hivatal 2019. évi átlagos statisztikai létszáma 22 fő volt a 2015. évi 18 főhöz képest. Ugyanakkor a dolgozókra jelentős többletmunka is hárul, hiszen kibővült a tevékenységi kör, többszörösére emelkedett a költségvetés volumene. A megfelelő

munkafeltételeket és a számítástechnikai feltételeket az állami támogatás és saját forrásaink terhére biztosítottuk.

Az önkormányzatok gazdálkodásának szabályozása terén bevezetésre került a feladatfinanszírozás rendszere, határozottan elkülönül a kötelező és önként vállalt feladatra felhasználható források köre, valamint a működési és felhalmozási célú források köre. Ma már szinte minden forrás céljellegű, ezért az önkormányzat mozgástere csak a saját bevételei terhére bővíthető.

Az állami támogatás volumene változatlan összegű volt az elmúlt ciklus éveiben, de a projektmenedzsment tevékenység támogatásával jelentős megtakarítást értünk el az állami támogatást terhelő kiadások vonatkozásában. A felszabaduló forrásokat más, az önkormányzat működésével összefüggő kiadásokra, valamint a többletmunka elismerésére fordítottuk.

Kedvezően hatott a feladatellátásra, hogy minden évben részesültünk a megyei önkormányzatok rendkívüli támogatásából is, mely forrást a működési kiadásaink finanszírozására, eszközbeszerzésre, továbbá a tárgyi feltételeink javítására tudtunk hatékonyan felhasználni.

Költségvetésünk az elmúlt időszakban egyensúlyban volt, a rendelkezésre álló bevételek biztosították a működés feltételeit, hitel felvételére nem került sor.

Az önkormányzat saját forrásainak hiánya miatt ugyanakkor szükséges volt más pályázati lehetőségek felkutatása annak érdekében, hogy rendezvényeinket az elvárt színvonalon szervezhessük meg, illetve a nemzetközi kapcsolatépítés pénzügyi alapját is szükséges volt megteremteni. Eredményeink közt mutathatjuk fel, hogy nemzetközi kapcsolataink bővültek, a Hargita megyével történő együttműködés hosszú távú fenntartása a célunk. A Bethlen Gábor Alaptól elnyert támogatás nagyban hozzájárult a kapcsolatfelvétel létrejöttéhez.

Lehetőségeinkhez mérten a civil szervezetek munkájának elismerésére is biztosítottunk forrást, kisebb összegekkel támogattuk tevékenységüket. A 2015-2019 években több, mint 100 szervezet részesült kisebb összegű támogatásban. Természetesen az egyes éveket tekintve a támogatottak köre részben átfedést tükröz, de új szervezeteknek is tudtunk anyagi segítséget juttatni a programok, tevékenységeik megvalósításához. A támogatásból helyi önkormányzatok, valamint a civil szféra különböző területén működő szervezetek részesültek.

Az önkormányzat összes bevétele – alapvetően az Uniós projekteknek köszönhetően - 2015. évi 366,7 millió Ft-ról a 2019. évre 1.324,4 millió Ft-ra növekedett. A bevételek emelkedése folyamatos volt. Természetesen nem csak új források révén bővíthetett a költségvetési volumen, az előző évek maradványai is beépültek az egymást követő évek költségvetésébe.

Dinamikus volt a beruházási kiadásokra felhasználható források növekedése is. A 2015. évi 14,9 millió Ft-tal szemben a 2019. évben 487,9 millió Ft felhasználására nyílt lehetőségünk. A projekteknek köszönhetően a működési kiadások is emelkedtek, a 2015. évi 293,8 millió Ft felhasználással szemben a 2019. évi teljesítés 348,3 millió Ft. A költségvetés volumenének emelkedése nagyobb odafigyelést, felelősebb gazdálkodást igényelt.

A költségvetési kiadásaink között kiemelt figyelmet fordítottunk a tájékoztatásra, az eseményekről, programokról a helyi elektronikus média és a megyei napilap segítségével igyekeztünk beszámolni.

Az önkormányzat tulajdonában lévő DDRFÜ átalakulással megszűnt, az átvett vagyont újonnan alapított gazdasági társaság, a Tolna Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. vette át és gondozza. A cég feladatkörébe tartozóan nemzetközi pályázatok megvalósítását biztosítja. Sor került a Tolnáért-Tolna Megyei Térségfejlesztési Nkft. létrehozására, mely szervezet a Tolna Megyei Foglalkoztatási Paktum projekt megvalósításában, a települési önkormányzati projektek közbeszerzési eljárásainak lebonyolításában, valamint a projektmenedzsment tevékenység ellátásában vesz részt. Az előzőekből következően az önkormányzat gazdasági társaságokban lévő részesedéseinek értéke növekedett az elmúlt években.

Az önkormányzati vagyon értéke nem jelentős, de annak megőrzésére, megújítására is lehetőségünk volt forrásokat biztosítani. Kisebb felújításokra, átalakításokra került sor a munkafeltételek javítása érdekében. A területfejlesztési feladatok ellátására vagyonkezelésünkben lévő ingatlan felújítására is sor kerülhetett. A Magyarországi Német Színház épületét – a nagyobb volumenű felújítása érdekében – átadtuk a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának. A gépjárműparkot sikerült az elhasználódás mértékéhez igazodva megújítani, a folyamatos feladat ellátáshoz szükséges számban a gépjárműveket biztosítani. A Közgyűlés és a Hivatal eszközellátottsága, a feladatellátás tárgyi feltételei fokozatosan, évről-évre javultak, a rendelkezésünkre bocsátott területfejlesztési célú források az eszközfejlesztést is lehetővé tették, így a legszükségesebb feltételek biztosíthatók voltak.

Összességében elmondható, hogy a Tolna Megyei Önkormányzat költségvetési kondíciói a megyei önkormányzat feladatának változásához igazodtak. A rendelkezésünkre álló források a megyei Közgyűlés és Hivatala működésének pénzügyi kereteit, valamint a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a tervezési dokumentumok elkészítésének forrásait biztosították. A megyei önkormányzatokra háruló tervezési feladatok végrehajtását Európai uniós támogatás is segítette, melynek felhasználása a tervezési munkához szükséges humán kapacitás és szakértői szervezetek szolgáltatásainak igénybevételét is lehetővé tette.

Az önkormányzat bevételeinek döntő többsége az elmúlt években állami támogatásból és egyéb államháztartáson belüli támogatásból teljesült, saját forrásaink összege nem volt meghatározó. A költségvetés egyensúlyára mindig kiemelt figyelmet fordított a Közgyűlés. A teljesíthető kiadások a képződő bevételekhez igazodtak, a költségvetés egyensúlya az előző évi maradványok igénybevételével biztosított volt, külső forrás igénybevételére nem kerülhetett sor, de nem is volt indokolt. Az önkormányzat emiatt takarékosagra és visszafogottságra törekedett.

A Tolna megyei Integrált Területi Program (ITP) megvalósulása

Tolna megye számára 2014-től egy új lehetőség nyílt meg, a korábbiaktól eltérően jelentős fejlesztési forráshoz jutott. A mintegy 30 milliárd forint értékű beruházásokat a Tolna megyei emberekkel, a megye településeivel, a civil szervezetekkel közösen megterveztük és megvalósítjuk.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 27. § (1) alapján a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el.

A Tolna Megyei Önkormányzat 2014-ig a 2014-2020-as finanszírozási időszakra elkészítette a jelentősebb területfejlesztési dokumentumokat, melyeket a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése határozatokkal legitimált és a www.tolnamegye.hu weboldalán közzétett. Első lépésben Tolna Megye Területfejlesztési Konceptiója – Helyzetfeltáró munkarész került elfogadásra, amely bemutatta a térség aktuális állapotát természeti, társadalmi és gazdasági aspektusok alapján. A kapott eredmények, mutatók ismeretében kerültek meghatározásra Tolna megye hosszú távú céljai, melyeket széles körű partnerség biztosítása mellett határoztunk meg. Ezen célokat – amelyek kivétel nélkül a gazdaságfejlesztés, a társadalmi megújulás és a vidékfejlesztés témakörébe tartoznak – Tolna Megye Területfejlesztési Konceptiója foglalja össze. A Konceptió hosszú távú célkitűzéseit figyelembe véve készült el a Tolna Megyei Területfejlesztési Program, mely a 2014-2020-as költségvetési ciklus végéig határozott meg beavatkozási területeket. A Terület-és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) végrehajtására a Tolna Megyei Önkormányzat elkészítette a Tolna megyei Integrált Területi Programot (ITP).

A megyei forrásfelhasználás hatékonnyá tétele érdekében szükségessé vált tehát egy olyan – szintén integrált, stratégiai gondolkodásra alapozott – dokumentum elkészítése, amely a helyi igényekkel összhangban a rendelkezésre álló TOP forráskeretek felhasználásának szerkezetét, elvárt eredményeit és ütemezését támasztja alá a 2014-2020-as költségvetési időszakra vonatkozóan. Tolna megye legégetőbb problémája, az elvándorlás és a népességfogyás, ezek mérséklése, esetleg megállítása a Tolna Megyei Önkormányzat egyik legfontosabb feladata, melyhez eszközöket, beavatkozási célokat és forrásokat is biztosított a Tolna megye Integrált Területi Programja (ITP) 2014-2020 között.

Magyarország Kormánya számára az elsődleges az volt, hogy milyen fejlesztésekre van szükségük a Tolna megyei embereknek. Ezen igényekkel összhangban határoztuk meg, hogy mekkora összeget kell fordítani orvosi rendelők felújítására, esetleg újak építésére; hol van szükség új bölcsődére, hol kell felújítani az óvodát, hol kell javítani az idősellátás körülményein. Az itt élők számára fontos a meglévő értékek védelme, ennek érdekében több helyen is szükségessé vált a belterületi csapadékvíz szakszerű elvezetése és lehetőség szerint a víz megtartása, megfelelő hasznosítása. Fontos számunkra, hogy mindenki képességeihez mért munkát találjon, ezzel biztosítva saját maga és családja megélhetését. Ennek érdekében támogatásokkal segítettük a munkavállalók képzését, átképzését és a munkavállalást, valamint segítettük az önkormányzatokat abban, hogy

gazdaságfejlesztéssel, iparterület-fejlesztéssel vonzó befektetési környezetet teremtsenek az új vállalkozásoknak.

Számos fejlesztést támogattunk, amelyek célul tűzték ki Tolna megye turizmusának a fellendítését. Gondoltunk azokra is, akik a munka után a megérdemelt pihenést aktívan és a megyében szeretnék tölteni: támogattuk a már meglévő turisztikai fejlesztések megújítását, korszerűsítését, illetve új turisztikai attrakciók megvalósítását.

Energiahatékonysági fejlesztésekkel számos bölcsőde, óvoda, általános iskola, gimnázium, orvosi rendelő, idősek otthona, polgármesteri hivatal szépült meg, s ezáltal környezetkímélő módon is üzemel.

Nem feledkezhetünk meg az idősekről, a rászorulókról sem: támogattuk szociális területen a nappali ellátás fejlesztését, korszerűsítését.

Minden akaratunk és igyekezetünk ellenére vannak még megyénkben mélyszegénységben élők, ezért számukra lakhatási segítséget és szociális támogató hálózatot biztosítottunk.

A felújított illetve újonnan épült közterületek jó érzéssel töltenek el mindenkit, és komfortos környezetet biztosítanak a pihenéshez. A változás megyeszerte szemmel látható, járja végig bárki településeinket.

Tolna megyének további lendületre van szüksége a gyarapodáshoz: új ötletek megvalósítására, s azokhoz szükséges forrásokra. A kijelölt irányvonalak helyesek, egy élhető vidék felé mutatnak, „hol az ember boldog, s boldogul”. Van még mit rendbe tenni, s ezeket sorra véve kezdjük meg a következő időszak tervezését. Ebben segít bennünket szakmai tudástőkéink, felkészült munkatársaink személyében.

Immár több száz fejlesztés valósult meg a megyében, és az itt élő emberek a jövőben is számíthatnak a megyei önkormányzatra. A program végrehajtása a végéhez közeledik, éppen ezért új forrásokra van szükség a már megkezdett fejlesztések folytatása és a kitűzött célok elérése érdekében.

A 2020-2024-es időszak gazdasági programjának pénzügyi feltételei

A gazdasági program időszaka – amely az Európai uniós tervezési ciklushoz igazodik – tekintélyes időintervallumot fog át, amelyre a gazdasági folyamatok alakulása helyi szinten nehezen prognosztizálható. Az önkormányzat pénzügyi helyzete elsősorban külső tényezőktől, a központi költségvetés mindenkori helyzetétől függ, saját döntéseinkkel forrásaink volumenét csak kismértékben befolyásolhatjuk, ezért a célok meghatározásakor megfontoltságra és reális elgondolásokra törekedtünk.

Mint ahogy a helyzetértékelés keretében vázoltuk, a megyei önkormányzat célkitűzései kettős irányultságúak.

A gazdasági program egyrészt tartalmazza a megye egészét érintő fejlesztési célokat, melynek forrását az Európai Uniótól érkező támogatások képezhetik, másrészt tartalmazza azokat a közvetlenül elérendő célokat, amelyeket a megyei önkormányzat költségvetési kereteinek felhasználásával kívánunk megoldani.

Az Európai uniós források volumene nagyobb részben még nem ismert, a különböző operatív programok keretében lehívható források, ezen belül a TOP 2 keretében Tolna megye, Szekszárd Megyei Jogú Város és a Közép-Duna Menti kiemelt Térség fejlesztésére felhasználható források még nem kerültek meghatározásra. A ciklus időszakában – az előkészítési szakaszban, de a megvalósítás időszakában is – változhatnak a felhasználási feltételek.

A 2014-2020-as tervezési időszakban Tolna Megye szinte minden területen megfelelően tudott élni a pályázati lehetőségekkel, a források megszerzése érdekében tett munka eredményeként jelentős források érkeztek a feladatok megvalósítására. A 2007-2013-as tervezési időszakban, amikor még regionális forráselosztás (pályáztatás) alapján történt a decentralizált európai uniós források felhasználása, az alapvetően város-specifikus pályázati kiírásokon keresztül Tolna megyébe arányában kevesebb fejlesztési forrás jutott.

A megyei források biztosításával látványos fejlődés indult el megyénkben, szinte minden településén történt fejlesztés, sőt van olyan település is, ahol több évtizede elmaradt beruházások tudtak megvalósulni. A projektek között számos olyan is található, ami nem csak a települési önkormányzatok közfeladat ellátását segítik, biztosítják, hanem a település gazdasági fejlődését, új munkahelyek létesítését segítik elő.

Önkormányzatunk a következő időszakban is alapvető feladatának tekinti, hogy segítse a megye településeit, vállalkozásait, egyéb szervezeteit az Európai uniós források elnyerésében és eredményes felhasználásában. A megyében élő emberek érdeke, hogy a térség fejlődjön, a hátrányok mérséklődjenek és megkezdődjön a felzárkózás.

A megyei önkormányzat továbbra sem passzív szemlélője lesz a következő évek eseményeinek, hanem eszközeivel és lehetőségeivel aktívan, a fejlődés generálójaként kívánja elősegíteni a gazdasági felzárkózást, a munkahelyteremtést, a települések és a közszolgáltatások fejlesztését.

A Kormány döntése alapján, a TOP 2 keretein belül meghatározott források felhasználásának tervezése és felhasználása a megyei szinten integrált területi programok kialakításával valósul meg. A pontos indikatív forrás Tolna megye esetében még nem ismert, de az már most elmondható, hogy a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség létrehozásával a megyébe érkező decentralizált források mértéke a 2014-2020 közötti fejlesztési forráshoz képest nagyobb lesz.

Ezen kívül az is körvonalazható, hogy a megye vállalkozásai, szervezetei, települései számára a további ágazati operatív programok forrásai is lehetőséget biztosítanak majd újabb fejlesztések megvalósítására.

A megyei önkormányzat tájékoztatással, a koordináció intenzívebbé tételével, a különböző források adta lehetőségek összehangolásával járulhat hozzá a sikeres forrásfelhasználáshoz.

A megyei önkormányzat rendelkezésére álló költségvetési források felhasználását a következő szempontok határozzák meg:

- feltételezhető, hogy a helyi önkormányzatok feladatfinanszírozási rendszere alapvetően nem változik, így az évente képződő általános működési támogatás csak éven belül és csak kötelező önkormányzati feladatok működési kiadásaira használható fel;
- nem várható, hogy a következő években a megyei önkormányzat általános működési támogatása - a 2020. évre elért szinthez képest - számottevően növekedni fog;
- a vírushelyzet miatt a megyei önkormányzatok fejlesztési támogatására a 2020. évben szánt 300 millió Ft forrás átcsoportosításra került a védekezés költségeire, illetve a következő évben sem lehet számolni ilyen jogcímű, az eddigi bevételeinkhez viszonyított bővüléssel;
- a már évek óta kiegészítő bevételt jelentő rendkívüli támogatás összege is a vírus elleni védekezés előirányzatait szolgálja, a következő évi költségvetési évben nem áll rendelkezésre e forrás;
- a Közgyűlés működése és a Hivatal jelenlegi létszáma és feladatai mellett az általános működési támogatás terhére a feladatellátásban résztvevők számának érdemi bővítésére a jövőbeni feladatellátást tekintve sincs lehetőség, a jelenleg ismert támogatás a jelenlegi feladat ellátásának feltételeit biztosítja;
- a megyei önkormányzat – a jelenlegi szabályozás alapján – továbbra is köteles ellátni a települési önkormányzatok ilyen irányú igénye estén a pályázat előkészítés és a projekt lebonyolítás projektmenedzseri feladatait, ennek forrása csak az érintett települési önkormányzatok által elnyert európai uniós támogatás meghatározott része (2,5 %-a) lehet;
- a megyei önkormányzat saját projektek elnyerésében is érdekelt, melynek lebonyolítását saját hivatalával vagy gazdasági társaságával végeztetheti el;
- saját bevételeink minimálisak, ezért arra kell törekedni, hogy forrásaink pályázati, esetleg a szakmai kapacitás hasznosításából eredő szolgáltatás révén elérhető forrásokból bővüljenek, növekedjenek;

- át kell tekinteni a feladatellátás jelenlegi szervezeti és személyi feltételeit és ki kell dolgozni a ránk háruló feladatok ellátásához szükséges személyi és tárgyi feltételek kereteit, forrásigényét;
- az önként vállalt feladatokra felhasználható források volumene a következő években folyamatosan csökkent, mivel az önkormányzat az önként vállalt feladatok minimális szintjét – különösen a civil szféra tevékenységének elősegítése terén – fenn kívánja tartani, arra kell törekedni, hogy saját forrásaink növekedjenek, illetve legalább szinten tarthatóak legyenek.

Az önkormányzatnak alapvető érdeke és kötelezettsége, hogy törvényben meghatározott kötelező feladatának ellátását biztosítsa, a költségvetés egyensúlyát fenntartsa, illetve megőrizze. Új feladat ellátására a megyei önkormányzat csak a kötelező feladat ellátásának veszélyeztetése nélkül vállalkozhat. Önként vállalt feladatként elsősorban a projektmenedzsment szolgáltatás területén, a szabad kapacitás terhére, Tolna megye területén szeretnénk szolgáltatást nyújtani. A saját forrásaink kiegészítése érdekében a projektmenedzsmenti feladatellátásban szerzett szakmai tapasztalatra épülve a meglévő szakmai potenciál hasznosításával, a többletforrás elérése reális cél lehet.

A jövőben kiemelt figyelmet kell fordítani a pályázatfigyelésre, a pályázati lehetőségek kihasználása érdekében. Az előttünk álló finanszírozási időszakban a közvetlen brüsszeli források aránya az elérhető fejlesztési források közel 30%-a, ezért nagyobb hangsúlyt kell fektetni a hazai (tagállami) pályázati lehetőségek mellett a központi pályázati kiírásokra, lehetőségekre. Közös elvárás a projektekkel szemben, hogy azoknak illeszkednie kell az önkormányzat által felvállalható feladatkörhöz, a pályázatok megvalósításával más – az adott feladat ellátására kijelölt szerv – érdekeit a pályázat megvalósításának felvállalása nem sértheti. A pályázati lehetőségek fokozott kihasználásával elő kell segíteni a tervezett célok megvalósítását és a források bővítését.

Az önkormányzat tulajdonában lévő Kft-k működése vonatkozásában fenn kell tartani, hogy a gazdasági társaságok helyzete önfenntartó legyen, a tulajdonosra háruló többlettelep nélkül működjenek. A pályázati lehetőségek szélesebb körű kihasználásában e szervezetek is fontos szerephez juthatnak a közeljövőben.

Az önkormányzati vagyon szűk körére figyelemmel a vagyongazdálkodással kapcsolatos fejlesztési elképzelések, célok meghatározására csak korlátozott körben van lehetőség. Az önkormányzati vagyon megőrzése, állagának javítása, fejlesztése alapvető feladatunk. Vagyoni elemként az önkormányzat és Hivatalának helyt adó Szent István tér 11-13. sz. alatti ingatlanrész van a tulajdonunkban, a 2014. évben vagyonkezelésbe kapott ingatlan a Közgyűlés döntésének megfelelően visszaadásra került, az átvétel még nem zárult le.

A gazdasági programban megfogalmazott önkormányzati prioritások, fejlesztési elképzelések megvalósításakor a forrásfelhasználás racionalitását, hatékonyságát és eredményorientáltságát kívánjuk érvényre juttatni.

A Tolna Megyei Önkormányzat – lehetőségeihez mérten – partnere, ösztönzője lesz a következő időszak fejlesztéseit végrehajtó települési önkormányzatoknak,

vállalkozásoknak, civil szervezeteknek, továbbá felelőse is lesz a helyi tervek végrehajtásának. Saját költségvetésünk felhasználásának alakulásában, a működőképesség megőrzésében azonban a Közgyűlés felelőssége teljes körű és elsődleges. A döntések meghozatalakor ezt a felelősséget mindenkor szem előtt kívánjuk tartani.

A gazdasági programban foglalt célok és fejlesztési elképzelések megvalósításakor -a költségvetési lehetőségeinkkel való összhang megteremtése érdekében -, főként az alábbi feltételek figyelembevétele szükséges:

- a megyei területfejlesztési terveknek és céloknak (Tolna megyei Integrált Területi Program 2021-2027) a közeljövőben induló Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP 2) feltételrendszeréhez és pénzügyi kereteihez kell illeszkednie;
- a megyei önkormányzat kötelező feladatai ellátására rendelkezésre álló források ésszerű felhasználásával elő kell segíteni a TOP 2 megvalósulását, a pályázati forrásfelhasználás eredményessé tételét, de a költségvetés egyensúlyát többlet feladatok vállalása nem veszélyeztetheti;
- az önkormányzati költségvetést érintő feladatbővülés, önként vállalt feladat felvállalása annak ellátásához szükséges források megléte esetén támogatható;
- elsősorban a források bővítésével, vagy esetleg a jelenlegi kiadások csökkentésével kell biztosítani az önkormányzatra háruló többlet feladat ellátásához szükséges humánerőforrás kialakítását, a feladatellátás többletköltséginek finanszírozását;
- a gazdasági társaságok öfenntartó képességét, eredményes működését minimum feltételként kell meghatározni, de törekedni kell azok hosszú távú fejlesztésére is.

A Tolna Megyei Önkormányzat terület-és vidékfejlesztési, területrendezési és koordinációs feladatainak ellátása 2021-2027 között

TERÜLET-ÉS VIDÉKFEJLESZTÉSI FELADATOK

A Kormány 2020. február 26-i ülésén döntött a 2021-2027 közötti időszakban a tervezett operatív programokról, azok szerkezetéről és intézményrendszeréről. A tervezéskoordinációért felelős Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) felkérte az Európai Unió Forrásokért Felelős Államtitkárságot a TOP-2 programdokumentumának elkészítésére. A TOP-2 tervezett szerkezete, a tervezett programok (prioritások, intézkedések) 2020. április 17-ig elkészültek.

A TOP-2 megvalósítását öt prioritástengellyel tervezték meg (megye, kiemelt térségek, területi felzárkóztatás, turizmus és örökség, Budapest). A TOP-2 a tervek szerint a jelenlegi TOP program tartalom megtartásával, illetve annak továbbfejlesztésével kerülne megvalósításra, a jelenleg is ismert tervezési-végrehajtási struktúrával és a jelenlegi (IH; KSZ; Területi szereplő) intézményi működéssel.

Az előttünk álló európai uniós finanszírozási időszakban a tagállami finanszírozás várhatóan csökkenni fog, így kevesebb forrással számolunk a TOP-2 keretében országos szinten.

Tolna megye esetében viszont ennek ellenére is nagyobb fejlesztési forrásra számítunk, mint a korábbi 2014-2020 közötti európai uniós finanszírozási időszakban. A Tolna megyei települések számára 2021-2027 közötti finanszírozási időszakban elérhető decentralizált fejlesztési források növekedésének alapvető oka, hogy az Országgyűlés 12/2020. (V. 5.) OGY határozata döntött a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség területi lehatárolásáról. A Közép-Duna Menti Kiemelt Térséget az alábbi három megye 99 települése alkotja:

Bács-Kiskun megye 29 települése (1. Akasztó, 2. Bács, 3. Császártöltés, 4. Drágszél, 5. Dunaegyháza, 6. Dunapataj, 7. Dunaszentbenedek, 8. Dunatetén, 9. Dusnok, 10. Fajsz, 11. Foktő, 12. Géderlak, 13. Hajós, 14. Harta, 15. Homokmégy, 16. Kalocsa, 17. Kecel, 18. Kiskőrös, 19. Miske, 20. Nemesnádudvar, 21. Ordas, 22. Öregcsertő, 23. Solt, 24. Soltvadkert, 25. Sükösd, 26. Szakmár, 27. Újsolt, 28. Újtelek, 29. Uszód)

Fejér megye 8 települése (1. Alap, 2. Alsószentiván, 3. Cece, 4. Daruszentmiklós, 5. Előszállás, 6. Nagykarcsony, 7. Sáregres, 8. Vajta)

Tolna megye 62 települése (1. Beleska, 2. Bikács, 3. Bogyiszló, 4. Bölcske, 5. Diósberény, 6. Dunaföldvár, 7. Dunaszentgyörgy, 8. Dúzs, 9. Értény, 10. Fácánkert, 11. Fadd, 12. Felsőnána, 13. Felsőnyék, 14. Fürged, 15. Gerjen, 16. Gyöngy, 17. Györköny, 18. Harc, 19. Hőgyész, 20. Iregszemcse, 21. Kajdacs, 22. Kalaznó, 23. Keszőhidegkút, 24. Kéty, 25. Kistormás, 26. Kisszékely, 27. Koppányszántó, 28. Kölesd, 29. Madocsa, 30. Magyarkeszi, 31. Medina, 32. Mészla, 33. Mucsi, 34. Nagydorog, 35. Nagykőny, 36. Nagyszékely, 37. Nagyszokoly, 38. Németkér, 39. Ozora, 40. Öcsény, 41. Paks, 42. Pálfa, 43. Pári, 44. Pinchehely, 45. Pusztahencse, 46. Regöly, 47. Sárszentlőrinc, 48. Simontornya, 49. Sióagárd, 50. Szakadát, 51. Szakály, 52. Szárazd, 53. Szedres, 54. Szekszárd, 55. Tamási, 56. Tengelic, 57. Tolna, 58. Tolnanémedi, 59. Udvari, 60. Újireg, 61. Varsád, 62. Zomba)

A Tolna Megyei Önkormányzat egyszerre valósítja meg térségi és települési projektfejlesztési és a megyei szintű tervezési feladatokat:

A 2014-2020-as finanszírozási időszak támogatott TOP-os projektjeihez kapcsolódó projektmenedzsmenti feladatok befejezése, a projektek zárása folyamatban van.

A TOP Tolna megyei forrásából eddig összesen 182 db projekt részesült támogatásban melyből 49 db fejlesztés esetében a projektmenedzsmenti feladatokat kizárólag a Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal látja el.

A projektmenedzsmenti feladatok mellett kiemelt feladatunk a fejlesztési források felhasználását biztosító ITP végrehajtási feladatainak elvégzése: vizsgáljuk, értékeljük a vállalt indikátorok teljesítését, különösen az eredményességmérési indikátorok esetében, nyomon követjük a források felhasználását és szükség szerint módosításokat kezdeményezünk a Tolna megyei Integrált Területi Programban.

A program egyik fontos fejezete a Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer (TKR), amely megalapozza és így lehetővé teszi a megvalósításra szánt beavatkozások (fejlesztési elképzelések) kiválasztását. A területi kiválasztási rendszerről és az azt magában foglaló ITP-ről a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet rendelkezik. A tervek szerint az előttünk álló 2021-2027 finanszírozási időszakban is a TKR rendszer lesz a projektek kiválasztásának alkalmazott módszertana.

Tolna megye szempontjából legjelentősebbnek tekinthető kritériumok a következők voltak:

- a támogatott projekt a megvalósítása során járuljon hozzá Tolna megye gazdasági növekedéséhez;
- a támogatott projekt a megvalósítása során járuljon hozzá Tolna megyében új munkahelyek teremtéséhez.

A projektek kiválasztásánál mindig fontos szempont volt, hogy a megye gazdasága, foglalkoztatottsága, jövedelemtermelő képessége javuljon, hiszen ez jelentős mértékben tud segíteni a migráció megfékezésében. Az új fejlesztési ciklusban ezen szempontok érvényesülése továbbra is kiemelten fontos.

A megyei fejlesztési dokumentumok felülvizsgálatát 2020-2021-ben el kell végeznünk, ezért a települési fejlesztési elképzelések összegyűjtése már megkezdődött.

Tervezési alapelvek és együttműködések:

Magyarország jövője érdekében különösen fontos, hogy a jövőbeni fejlesztési források a lehető leghatékonyabban kerüljenek felhasználásra, ennek egyik eszköze lehet a helyi gazdaságfejlesztés, azaz „Tudatos helyi közösségi beavatkozás a gazdasági folyamatokba a fenntartható helyi fejlődés érdekében.” A helyi gazdaságfejlesztés a központi kormányzati gazdaságpolitikai és helyi gazdaságfejlesztési szereplők együttes fellépését igényli. Fő jellemzője az alulról szerveződés és a helyi szereplők által kidolgozott gazdaságfejlesztési stratégia. Fontos jellemzője továbbá a hagyományok és közösségi attitűdök érvényesülése. A tudomány, a szakma is felismerte, hogy a fejlesztési források hatékony felhasználása érdekében törekednünk kell a város-vidék kapcsolatok megújítására, illetve új gazdasági, társadalmi kapcsolatok kialakítására:

„A helyi gazdaságfejlesztés vonatkozásában elkülönülnek a városi és vidéki területek. Ennek nagyrészt az az oka, hogy a hazai és az európai területfejlesztésben is elkülönül – sajnálatos módon – a vidék- és a városfejlesztés témaköre, ami a politikai, stratégiai

szinten túlmenően kihat a támogatási források dedikálásán és a pályázati lehetőségeken keresztül a megvalósított projektek szintjére. Emellett e két „lokalitás” minőségi különbségei is szerepet játszanak a város-vidék kettősségben. A helyi gazdaság általában a város és a falu hagyományos együttműködésének terepe. Tudományos és szakmai körökben egyre hangsúlyosabban jelentkezik a város-vidék kapcsolatok megújításának szükségessége, az intézményesített megoldások igénye. A városokat és környezetüket integráns egységként kezelő megközelítés politikai, retorikai szinten már megjelent az uniós és a hazai területfejlesztési gondolkodásban. A város-vidék gazdasági együttműködés egyaránt érdeke a városoknak és a kisebb településeknek. Ennek megfelelően számos próbálkozást találunk a különböző országok és városok gyakorlatában, amelyek a város-vidék kapcsolatok harmonizálását, egységes kezelését célozzák, de egyelőre nincsenek kikristályosodott európai válaszok, minták.” (Forrás: Területfejlesztési füzetek 2. 20-21 oldal.)

A továbbiakban is indokolt, hogy a Tolna Megyei Önkormányzat és annak Hivatala bekapcsolódjon a (területi) vidékfejlesztési források tervezési munkájába is, amely hatékonyan a megyei LEADER (CLLD) HACS-ok stratégiai együttműködésével valósítható meg. A 2014-2020-as programozási időszakban létrejöttek a városi (CLLD) HACS-ok is a velük való stratégiai együttműködés kialakítása is indokolt.

Az előbb ismertetett szakmai álláspont alapján, indokolt területi szinten (megyei szinten) a terület- és vidékfejlesztés tervezési folyamatait összekapcsolni. A megyei szintű koncepciókban, stratégiai és operatív programokban területi szinten is érvényesíteni kell a terület- és vidékfejlesztés EU által is szorgalmazott integrációját.

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 13. §-a a megyei önkormányzat vidékfejlesztési feladatait az alábbiak szerint részletezi:

- a) dönt a hatáskörébe utalt vidékfejlesztési források felhasználásáról,
- b) összehangolja a vidékfejlesztési stratégiákat és akciókat a megyei, térségi, határ menti és határon átnyúló fejlesztési és területfejlesztési koncepciókkal és programokkal, valamint a megyét érintő területrendezési tervekkel,
- c) egyetértési jogkört gyakorol a vidékfejlesztési stratégiák, akciók jóváhagyását megelőzően,
- d) a vidékfejlesztési források felhasználásával kapcsolatban közreműködői szervezeti feladatokat lát el,
- e) elláthatja a helyi akciócsoportok, a közösségvezérelt helyi fejlesztésben érintett szervezetek munkaszervezeti feladatait,
- f) a helyi akciócsoportok és közösségvezérelt helyi fejlesztésben érintett szervezetek tevékenységében való részvétellel közreműködik azok tevékenységében,
- g) összehangolja a helyi akciócsoportok tevékenységét a fejlesztéspolitikához és a területfejlesztéshez kapcsolódóan,
- h) külön megállapodás szerint a vidékfejlesztési akciók végrehajtása során koordinációs és döntéshozatali feladatokat lát el,
- i) nyomon követi és értékeli a vidékfejlesztési akciók lebonyolítását és monitoring bizottsági feladatokat lát el a programok végrehajtásához kapcsolódóan,

j) ösztönzi a települési önkormányzatok összefogását vidékfejlesztési programok kidolgozására és megvalósítására,

k) a vidékfejlesztési koordinációval kapcsolatos feladatok ellátásáról önkormányzati rendeletet alkot.

A Közép-Duna Menti Kiemelt Térség Tanácsával és munkaszervezetével, valamint a Tolna megye területén működő LEADER (CLLD) és a városi (CLLD) HACS vezetőivel és munkaszervezeteivel stratégiai együttműködésre kell törekedni a közös célok érdekében, melyek a következők:

- reális, indokolt fejlesztési célokat kell támogatni a megye településein;
- elsősorban az integrált, alulról jövő fejlesztési kezdeményezések támogatása valósuljon meg Tolna megyében;
- életképes, fenntartható fejlesztésekre van szükség vidéken, amihez, ha kell jelentősebb fejlesztési forrásokat, támogatásokat kell biztosítani;
- elsősorban egymásra épülő, egymást segítő fejlesztéseket kell támogatni;
- a támogatott fejlesztések nem gyakorolhatnak negatív hatást már megvalósult, vagy megvalósítás alatt lévő fejlesztésekre;
- a támogatott fejlesztéseknek hozzá kell járulnia Tolna megye gazdasági növekedéséhez, lehetőség szerint a meglévő munkahelyek megtartásához, illetve a megyei foglalkoztatottság növeléséhez.

Együttműködés, a fejlesztések összehangolása Szekszárddal

Elengedhetetlen összhangot teremteni a szekszárdi fejlesztési elképzelések és a megyei célok között. Szükséges a megye és a megyei jogú város szoros együttműködése a város és várostérségi projektek kidolgozása és megvalósítása során.

Sió-projekt

A Sió-csatorna vízügyi, gazdasági és turisztikai fejlesztése Tolna megye egyik kiemelt projektje, a csatorna vízügyi rendezése az országos koncepció része. A Sió érinti Szekszárd közigazgatási határát, keresztülhalad a Gemenci erdőn, és ennek területén torkollik a Dunába. A Gemenci erdővel kapcsolatos fejlesztés szerepel Szekszárd város tervei között, így a két projekt is szorosan összekapcsolódik.

A Sió-projekt a megye nagy részén átívelő, komplex fejlesztés, mely végpontja, a Duna előtt érinti Szekszárdot, ahol a városközpont, a borvidék, valamint a Gemenc jelenthet igen vonzó látnivalót és programlehetőségeket a turisták számára. Jelenleg is hat projekt megvalósítása van folyamatban, amelyek közül 4 projekt esetében a Tolna Megyei Önkormányzat valósít meg több térségi településsel együttműködve jelentős turisztikai attrakció fejlesztést, két projekt esetében pedig Szekszárd Megyei Jogú Város. A projektek megvalósítása után, a fenntartási időszakban is folyamatos együttműködés szükséges a várossal. A Sió-menti települések egyéb kapcsolódó fejlesztéseinek kidolgozása jelenleg is folyamatban van.

Kerékpárút-hálózat fejlesztése

A megye több települése, valamint Szekszárd Megyei Jogú Város önkormányzata is tervez bicikliút-fejlesztést, építést az elkövetkezendő időszakban. E fejlesztések

tekintetében a megyének fontos koordináló szerepet kell betöltenie a város(ok) és a környező települések, valamint a megyéken átnyúló kerékpárút-hálózatok kialakítása során.

Együttműködés, a fejlesztések összehangolása a szomszédos megyékkel

Az újonnan megalakuló Közép-Duna Menti Kiemelt Térségi Tanács aktív tagjaként a megye abban érdekelt, hogy a Kiemelt Térség a lehető legtöbb fejlesztési forráshoz jusson a 2021-2027-es európai uniós finanszírozási időszakban, valamint a térség 62 tolna megyei települése a lehető legtöbb támogatást tudja elnyerni. A Tanácsban való együttműködés a Bács-Kiskun Megyei Önkormányzattal és a Fejér Megyei Önkormányzattal nagy lehetőséget teremtenek arra is, hogy a három megye együttműködése még szorosabbá váljon és további közös térségi nagyfejlesztések is megvalósíthatók legyenek más ágazati forrásokból.

A Tolna megyével szomszédos Baranyával, Bács-Kiskunnal, Fejérrel és Somoggyal való együttműködésnek hosszú időre visszanyúló hagyománya van. A települések egymás közötti kapcsolatteremtésének egyik legjellemzőbb módja a közlekedés. A megyehatárokat keresztező alsóbbrendű utak fejlesztése megyei kompetenciába tartozik, azonban a főközlekedési vonalak fejlesztése országos döntéseket igényel. Függetlenül a közlekedési hálózatban betöltött hierarchiaszintjüktől, a megyehatáron áthaladó vonalaknak mindenképpen a területi kohéziót és a térségi elérhetőséget kell erősíteniük, hiszen a fejlesztések hatásai nem állnak meg a közigazgatási egységek határain, így a tömegközlekedés szervezésében is tekintettel kell lenni a területi kohézióra.

A szociális ellátórendszer, közintézmények fejlesztései megyehatáron túli települések igényeit szolgálhatják, akárcsak a gazdaságfejlesztési beavatkozások, melyek összehangolása feltétlenül szükséges. Különös feladatot jelent az atomerőmű bővítése, az arra való felkészülés az egész ország, így a környező megyék számára is komoly kihívást jelent. Emellett több megyét érint a Sió vízrendezése és az erre alapozott területfejlesztési beavatkozások, melyekkel kapcsolatban folyamatos egyeztetések zajlanak a területi szereplők között.

TERÜLETRENDEZÉSI FELADATOK

A megyei önkormányzatok területrendezési feladatait a 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és területrendezésről és a 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről részletesen tartalmazza.

Tolna Megye Területrendezési Tervének átdolgozása az új országos területrendezési törvény szerint megtörtént. Az átdolgozott megyei rendezési terv a közeljövőben kerül a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése elé. Nemcsak követelmény volt a magasabb szintű tervnek való megfelelés, hanem a törvény lehetőséget adott a megyéknek, hogy önálló övezetek kijelölését is elvégezzék, összhangban a megyei koncepcióval és egyéb tervezési dokumentumokkal. Olyan megyei terv kidolgozása valósult meg, amely keretet ad a megyének és településeinek a közeljövőben új elképzeléseik, terveik megvalósítására.

A települések szerkezeti tervét, a megyei területrendezési tervvel való összhangját főépítész véleményezi. A koordinálás során lehetőség van a megye gazdasági és

társadalmi különbségeinek csökkentésére, kiegyensúlyozására, valamint az azonos térségi szereplők terveinek összehangolására.

A ciklus folyamán kiemelten vizsgálni kell, hogy a települések lakosságának demográfiai változásai (elvándorlás, születés/halálozás, foglalkoztatottság) hogyan hatnak a falvak állapotára, településképeire, fejlesztési lehetőségeire.

Tolna megye célul tűzi ki, hogy az érintett települések szerkezete, épületállománya, településképe, rendezettsége megújuljon, folyamatos választ adjon a fenti problémákra.

A települési önkormányzatok egyéb építési, helyi védelmi kérdésekben is a megye főépítésének szakvéleményét kéri ki, a települések egységes képének megőrzése, az épített környezetbe, illetve a tájba illesztés szempontjainak érvényesülése, valamint az elvárható építészeti minőség megvalósulása érdekében.

KOORDINÁCIÓS ÉS INTEGRÁCIÓS FELADATOK

Összességében elmondható, hogy a jól működő területi koordináció a felhasznált fejlesztési források kellő hatékonyságát szolgálták és ezáltal a megye fejlődését segítik elő.

A 2021-2027 között a fejlesztésre szánt források területi szintű koordinációjával a beruházások gazdaságra, foglalkoztatásra gyakorolt hatása jelentős mértékben javítható. Ebben az esetben valamennyi fejlesztés esetén biztosítható a hatályos megyei területrendezési tervvel, a megyei területfejlesztési koncepcióval és programmal való összhang, illetve illeszkedés.

A korábban létrehozott gazdasági társaság, a Tolna Megyei Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társaságon keresztül a megyei önkormányzatnak komoly szerepe lehet a nemzetközi pályázatokban, projektek megvalósításában, illetve lehetőség nyílik arra is, hogy a megye területéről korábbiaknál jóval nagyobb arányban nyújtsunk be, és ezáltal hívjunk le közvetlen brüsszeli fejlesztési forrásokat.

A jövőben a decentralizált (területi) fejlesztési források hatékony felhasználása és a projektek kötelező integráltsága miatt jelentős szerephez jutnak a városok, járási székhely városok. A kisebb falvaknak, községeknek indokolt a lehető legnagyobb arányban összehangolni fejlesztéseiket egymással és a környékben elhelyezkedő várossal, városokkal.

A szakmailag is indokolt integráltságot a projektek esetében elsősorban úgy kívánjuk elérni, hogy a beérkező önálló települési projektekből fejlesztési csomagokat állítunk össze, folyamatosan egyeztetve az érintettekkel, így nem alakulhat ki az a helyzet, hogy hasonló típusú fejlesztés, hasonló célcsoportra alapozva megjelenik több, egymáshoz közeli településen is. Ez elsősorban a gazdaságfejlesztési projektek esetében okozhat komoly problémát, ezért cél, hogy a konkurencia helyett a szinergiahatásokat erősítsük. Igyekszünk a különböző gazdaság-, illetve turizmusfejlesztési projektek egymásra épülését, összekapcsolódását megteremteni, mellyel elérhetjük a járáson belüli területi integráltságot, és a projektek hosszú távú fenntarthatóságát.

Tolna megye jelentős és kiváló adottságokkal rendelkezik a mezőgazdasági termékek termelésében. A helyi termékek és a rövid ellátási láncok jelentősége az elkövetkezendő időszakban megnövekszik, ennek érdekében fontos, hogy a megye ezen a területen

területi koordinációs tevékenységet, feladatot lásson el. Az atomerőmű bővítés kapcsán már az építés folyamán a munkavégzésben résztvevők élelmezésében szükséges lesz megalapozni, de a későbbiekben is indokolt egy megyei szintű termékfeldolgozást végző tartósítóiipart újraépíteni.

A megye – sőt talán az ország – egyik legjelentősebb beruházása lehet az erőműbővítés, éppen ezért indokolt egy megyei, járási szintű információs és tájékoztató hálózat kiépítése és működtetése, amely a folyamatos információáramlást biztosítja a térségi szereplők, illetve a kormányzat között.

Az identitáserősítő, értékőr megye szerepe a jövőben

MEGYEI IDENTITÁS

A „Tolna megyeiség” minden itt élő ember számára közös nevező, mely képes összekötni a különböző települések közösségeit, illetve az egyéneket. Az ezeréves megyerendszer beivódott a társadalom szövetébe, s az igazgatási kultúrán túl az identitás ápolása is erőforrást érdemel. Az elmúlt időszak egyik legfontosabb célja volt, hogy minden lehetőséget megragadjunk a megyei öntudat erősítésére. Rendezvényeink, kommunikációnk is erre fókuszált mindvégig. Szerencsés esetben pályázati lehetőségek is segítettek, s egy jelen projekt professzionálisabban is foglalkozik az identitáserősítés menedzsmentjével.

A megye egyik mintaprojektjével a helyi identitás és kohézió erősítését célozta meg nyolc Sió-menti településen. Azt a feladatot tűztük ki magunk elé, hogy a helyi hagyományokra, értékekre alapozott zenei, irodalmi, képzőművészeti és értéktári rendezvények segítségével próbáljuk a települések közösségi életét felpozícionálni. Közel száz rendezvényen van lehetőség a találkozásra, melyeken keresztül a legfiatalabb korosztálytól a legidősebbekig igyekszünk minél több embert megszólítani és bevonni a közösségi folyamatokba. A projekt keretében oktatófilm készült, illetve az elkövetkező időszakban virtuális túraútvonal, kiadvány és két kastély 3d animációja segíti majd a helyi értékek jobb megismerését.

A projektben egy közösségfejlesztő szakember folyamatosan segíti a helyi problémák és igények felszínre kerülését, a közösségek megújulását, tevékenységük új tartalmakkal való megtöltését, hogy a lakosság közelebb kerüljön egymáshoz és ahhoz a tudáshoz, ami a közös nevező egy településen.

Az eddig megvalósult programjaink kapcsán elmondható, hogy a fiatalokat lehet a legkönnyebben megmozgatni, nyitottak és érdeklődők, gyorsan adoptálják az új ismereteket. A nyugdíjas korosztály kellő szabadidővel rendelkezik, így szintén könnyen elérhető számukra, a megélt tapasztalatok által egyértelmű a közösség értéke.

A fiatal felnőttek azok, akiket a legnehezebb bevonni, lévén a legtöbb kötelezettséggel bírnak, de gyerekeiken keresztül meg lehet találni a hozzájuk vezető utat is. A felkínált programok között vannak táborok, vetélkedők, előadások, kirándulás, nagyszabású szabadidős rendezvények, táncbázis, nótast, illetve képzésekre is lehetőség nyílik. A közösségi élet, vagy a mindennapok könnyebb életvitelére felmerülő igények megoldásában is teret biztosít a projekt.

Nyilván nincs arra lehetőség, hogy konkrét megoldásokkal álljunk elő, de sokszor már az is előremutat, ha egy probléma megbeszélésének teret engedünk, elősegítve a megoldás folyamatát. A projekt a 2018-as évben indult és 2021-ig tart.

Az idei évben megyei identitást erősítő újabb öt projektet indítunk a járásokban, hogy az eddig megszerzett tapasztalatainkat a megye többi részén is a közösségek szolgálatába állítsuk.

Nemzeti ünnepeink, hagyományaink jelentősége a közösségerősítés, és az összetartozás szempontjából megkérdőjelezhetetlen. Ezen okokból kifolyólag a Tolna megyei jeles események is kulcsfontosságúak. Jó példa erre a szeptember 1-jei Megyenap is, melyet a

megye 1699. szeptember 1-jén kapott pecséthasználati joga okán ünneplünk. A megyét gyarapító emberek elismerésére is sor kerül ilyenkor, kiemelve a megyei közösség érdekében végzett munka fontosságát. Az érintettek egyre bővülő köre a megye megbecsülése által válik a Tolna megyei emberek példaképévé, szűkebb hazánk érdekében végzett hivatás mintájává.

A megyei szint képviselőjét felvállaló megyei önkormányzat mindvégig koordináló, szervező szerepkörben segítette elő Tolna megye fellendülését. Ahogy eddig, úgy továbbra is fontos szerepet kap a fejlesztések mellett a megyei közösség és a megyei önkép formálása.

ÉRTÉKEINK TÁRHÁZA

A 2013-ban elindított értéktár mozgalom az előző ciklusban kiteljesedett. Tolna megye országosan is élen jár az értékek gyűjtésében, feltárásában: 65 településen működik értéktár bizottság, 2019. januárjában 425 érték szerepel a megyei értéktárban.

A Tolna Megyei Önkormányzat kulcsfontosságúnak tekinti az értékek ügyét, mely az elmúlt hét évben nagyívű változáson esett át. Ez a terület nem csupán az értékek feltárásáról és összegyűjtéséről szól, sokkal mélyebb, hosszú távú jelentőségét a települések is felismerték.

Az a közösség, amely ismeri és megéli hagyományait, értékeit, tudatosabban építi az életét. Az értéktár mozgalom visszavezeti az embereket a lokalitáshoz, egyéni helyett közösségi gondolkodást és gondoskodást teremt.

Ennek a munkának még csak az elején tartunk, az alapokat építjük: támogatjuk a helyi bizottságok működését, rendezvényeinken népszerűsítjük a megye értékeit.

Vetélkedőinkkel a fiatalabb korosztály figyelmét igyekszünk erre fordítani. „Vár a Megye” – Tolna Megyei Értékek Napja rendezvényünkön hat éve kínálunk a településeknek „értékes” kikapcsolódást. Ötkötetes kiadvány és saját honlap is segíti tevékenységünket. Jó együttműködést alakítottunk ki az NMI Tolna Megyei Igazgatóságával is, akik segítik a munkánkat, részt vállalnak a nagyobb rendezvények lebonyolításában.

Az értéktári tevékenység küldetés is egyben, hogy az utánunk következő generáció számára olyan világot hagyjunk hátra, ahol ők is otthon érzik magukat, ahonnan nem elvagyódnak, hanem a beolvadás helyett fel tudnak oldódni a helyi közösségek megtartó erejében.

Az előregedő települések, a közösségi élet elsorvadásra mind komoly problémát jelentenek. Ezen folyamatok megállítására és javítására más projektjeink is segítséget nyújthatnak.

NEMZETISÉGEK SOKSZÍNŰSÉGE

Megyénk – legfőképp a török pusztításokat követő betelepítések által vált – nemzetiségi szempontból sokszínű vidékké. Az évszázados együttélés olyan valódi közösséggé formálta a szűkebb hazánkban élő embereket, melynek erősségét a különböző területeken fellelhető tehetség adja. Ma is hiszünk abban, hogy a megyében élő nemzetiségek térségünk alapköveit jelentik. Ezen elv mentén is került a Tolna Megyei Önkormányzat kötelező feladatai közé, hogy segítse a területi nemzetiségi önkormányzatok működését. Tolna megyében a német és cigány nemzetiségi önkormányzatokat érinti ez a munka. Tolna megye településein nagy számban élnek

magukat német vagy cigány nemzetiséghez tartozónak valló állampolgárok, néhány településen pedig például a szerbség, illetve a szlovák, horvát nemzetiségbe tartozók is jelen vannak. A nemzetiségi önkormányzatokon felül több településen találhatók jól funkcionáló nemzetiségi civil szervezetek is.

A Tolna Megyei Önkormányzat önként vállalt feladatai körében minden évben meghatározott pénzösszeget fordít nemzetiségi feladatokra a területi nemzetiségi önkormányzatok működésének segítségével, kisebb összegekkel települési nemzetiségi önkormányzatot, illetve nemzetiségi programok megvalósítását is támogatta.

Tolna megyében a roma nemzetiséghez tartozó személyek esélyeit várhatóan jelentős mértékben segíti a Tolna megyei foglalkoztatási paktum című projekt. A program keretében lehetőség nyílik hátrányos helyzetű személyek, valamint inaktívak képzésére, illetve foglalkoztatásuk támogatására.

A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése 2016. június 2-án hozott döntésével a Magyarországi Német Színház feladatainak ellátási helyül szolgáló ingatlanai tulajdonjogát ingyenesen, Német Színház fenntartása céljából a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata részére átadta. A Magyarországi Németek Országos Önkormányzata az átvett ingatlanok hasznosításáról évente írásban beszámol az átadónak.

Tovább erősítettük a két nemzetiségi önkormányzattal meglévő jó kapcsolatunkat. A területi nemzetiségi önkormányzat elnöke vagy delegált személy tanácskozási joggal részt vehet a Tolna Megyei Közgyűlés és bizottságainak ülésein.

Mindkét területi nemzetiségi önkormányzat üléseire a Tolna Megyei Önkormányzat elnöke és alelnökei állandó meghívást kapnak.

A német nemzetiségi önkormányzat németországi testvérmegyei kapcsolataink (Main-Tauber és Bautzen járások) érdemi ápolásában is jelentős részt vállal évtizedek óta.

A Tolna Megyei Értéktár Bizottság számos, a megyénkben élő nemzetiségekhez kapcsolódó értéket vett nyilvántartásba és népszerűsít Tolna megye kiemelkedő értékeiként, többek között: Bogyiszlói zenekar, Bukovinai székelyek élő népművészete, Bukovinai székely betlehemes, Grábóci görög keleti szerb templom, Szerb ortodox búcsú – Grábóc, Györkönyi német nemzetiségi hagyományörző füzetek, Medinai szerb szokások és hagyományok, Görögkeleti szerb templom – Medina... stb.

A Megye Közgyűlése minden évben szeptember 1-jén – a Megyenapon – adja át kitüntető díjait karöltve a két területi nemzetiségi önkormányzattal, akik a példás együttműködést is reprezentálva szintén ez alkalommal adják át elismeréseiket.

NYILVÁNOSSÁG, S EGY ÚJ MEGYE ARCA

A megye lakossága joggal várja el, hogy értesüljön minden releváns döntésről, fejlesztési tervről, aktualitásról, amely környezetét, mindennapjait illetve jövőjét érinti. A megyei önkormányzat tevékenysége nagyban befolyásolja az itt élő emberek sorsát, ezért nem csupán a közgyűlési döntéseket hoztuk meg felelősen, hanem kommunikációnkat is ennek szellemében végeztük. A megyében zajló folyamatok nyilvánossága elősegíti a megyébe vetett állampolgári bizalmat, amelyért elkötelezetten cselekedtünk is. Célkitűzésünk, hogy a megyei önkormányzatra tekintve az emberek immár ne a szigorú

hatóság képét lássák, hanem az értékeket védelmező, gyarapító, érdekeket képviselő kollektívát.

A modern kor különböző kommunikációs csatornákat biztosít például az önkormányzat és az emberek közötti információ áramlás, illetve kapcsolattartás érdekében. A lehetőségeket kihasználva építettük ki saját online információs felületeinket – honlapok, youtube csatorna, facebook és instagram oldalak – melyek a közösségi média, s az internet világában tájékozódó emberek segítségére válnak.

Mindemellett a hagyományos kapcsolattartásra is nagy hangsúlyt fektettünk, hiszen alapelvünk szerint az emberek, helyi közösségek elérhető közelségében kell lennünk. Erre számos kiváló alkalom adott lehetőséget, például települési szintű rendezvények formájában. A médiával való partnerségünk jelenti a nyilvánosság úgymond harmadik lábát.

A sajtónak köszönhetően heti rendszerességgel jelentek meg tudósítások, cikkek, interjúk a megyei lapokban, online újságokban, televíziókban és rádiókban. A közgyűlési döntésekből adódó híreken, vagy egy-egy projekthez kapcsolódó új fejleményen túl tematikus televízió műsorok is készültek (pl.: Értékeink – Tolnatáj Televízió). A nyilvánosság valamennyi formájában lehetőségünk adódott új arculatunk tükrözésére is (pl.: új logó, új szlogen – Hol az ember boldog, s boldogul”).

A marketing óhatatlanul fontos szerepét felismerve igyekeztünk különböző eszközöket is használni (roll upok, kisarculat, imázsvideó stb.). A Tolna megyét bemutató, Reviczky Gábor színművész narrációjával készült néhány perces imázsfilm rekordszámú megtekintést hozott, s a visszajelzések alapján kijelenthetjük, hogy képes volt az emberek szívéig hatolni.

Az új ciklusra vonatkozó marketing tevékenységet a „Tolna109 koncepció” tükrében készített stratégia illetve terv mutatja be. A közösségek egységének megteremtésében rendkívüli szerepet tölt be az identitáserősítés illetve a megyei összetartozás érzésének népszerűsítése. A megyei önkormányzat 2020. évre szóló marketing terve a már közgyűlés által elfogadott marketing stratégiát bontja elemeire. A tervezés kitér a megye helyzet- és önazonosítására, valamint a stratégiában foglalt célok nevesítésére. A célok megvalósításához célcsoportokat nevesít, melyek körében a megyét népszerűsíteni kívánja, s az ezekhez szükséges eszközöket, lehetőségeket, ütemezést konkretizálja.

A közös és jó ügyek segítése

BŰNMEGELŐZÉSI MINTAPROJEKT

A Tolna Megyei Önkormányzat, bár nem tartozik szorosan a feladatai közé, de fontosnak tartja, hogy platformot biztosítson olyan kezdeményezéseknek, melyek segítik a különböző együttműködések kialakulását. Ennek jó példája a Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság kezdeményezésére 2015-ben újjáalakult Tolna Megyei Bűnmegelőzési Tanács, mely évente 4-6 alkalommal ülésezik. A Tanács a megyei szakmai szervezeteket tömöríti magába és igyekszik érdekes előadásokkal, problémafelvetésekkel generálni a területi együttgondolkodást. A jó gyakorlatok bemutatásának, a párbeszédnek, és az együttműködések kialakulásának teret biztosító fórum mintaprojektnek számít országos szinten is.

A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács mintájára létrehozott területi szervezet munkája egyedülálló az országban, évek óta követik figyelemmel tevékenységét az országos szervezettől is. Ennek folyományaként számos megye számára szolgált mintaként, egyre több helyen veszik át megyénk módszertanát (legutóbb pl. Baranya megye).

A Tanács közérdeklődésre számot tartó témákban szervezett előadásokat: közbiztonság, áldozatsegítés, mediáció, polgárőrség szerepe, fiatalkori devianciák, gyermekkorúak részvétele a büntetőeljárásban, védőnői szolgálat szerepe, tűzvizsgálati eljárások tapasztalatai, Nyitott Bíróságok Program.

Tematikus napokon kaphattak teljesebb képet a résztvevők egy-egy fontos, érdekes témáról, mint például az építészeti bűnmegelőzés, közlekedésbiztonság, roma fiatalok kriminalizálódása, veszélyeztetett korosztályok... stb.

A Tanács működésének sikerét az is jelzi, hogy egyre több érdeklődő vesz részt, és bár a megye csak teret ad, de fontos találkozóhelye lett a szakmai szerveknek, s megindult egyfajta együttgondolkodás, a problémafelvetésen túl kezdenek látszani a közös megoldások keresésének a jelei.

CIVIL KURÁZSI

A civil szervezetekkel történő kapcsolattartás a megye önként vállalt feladatainak egyike. Ez nemcsak a támogatások kapcsán valósul meg, számos területen jó együttműködés alakult ki: klíma stratégiánk kidolgozásánál, Paktum projektünkénél, vagy a megyei identitást erősítő projekt kapcsán. Ezen felül a megye minden évben elismeri a kiemelkedő, elkötelezetten tevékenykedő szervezetek működését is. Régi hagyománynak számít, hiszen immár 14 éve rendez meg Az Év Tolna Megyei Civil Szervezete díj átadását.

A Tolna Megyei Önkormányzat az átalakult feltételek közepette sokkal szűkebb palettán tudja bemutatni tevékenységét. A civilekkel való együttműködés azonban szinte minden területet érint: megkeresnek bennünket, támogassuk rendezvényeiket, vegyünk részt, kapcsolódjunk be, legyünk védnökeik. De mi is megkeressük a civileket, hogy az általunk fontosnak ítélt ügyeink mellé állítsuk őket, hogy saját erőforrásainkat kiegészítve szakmai tudásukkal, elkötelezett felelősségvállalással legyenek segítőink egy-egy projekt megvalósításában. A siker annál nagyobb, minél több ember, szervezet érzi magáénak, hogy segítse, javítsa a megye közéletét, megítélését, közös erőfeszítéssel próbáljunk

válaszokat keresni olyan súlyos problémákra is, mint akár a klímaváltozás, vagy a leszakadó rétegek munkába való visszasegítése, de említhetnénk a közösségi élet fejlesztését is. Egy homogenizálódó, elszűrülő jövőkép helyett valami olyan egyedi közösséget nyújtani, amihez az emberek tartozni akarnak.

A sok erőfeszítést, értékes munkát díjakkal is elismerjük már több, mint egy évtizede. Ez idáig 47 közösség vehetett át elismerést, mint Az Év Tolna Megyei Civil Szervezete, vagy különdíjas szervezete. De a civileket támogatókról sem felejtkeztünk el: Bazsonyi Arany Mecénás Díjjal mondunk köszönetet nekik is.

A civil közösségek számos olyan tudást birtokolnak, ami egy önkormányzati szervnél hiányzik, ez lehet speciális szakismeret, vagy plusz erőforrás. Aki saját szabadidejét, tudását nem csupán megélhetésére hajlandó fordítani, hanem közös ügyek szolgálatába, nagymértékben tudja szolgálni akár az egész megye közösségét.

FIATALOK: A TEHETSÉGEK ÉS TUDÁSTŐKE MEGTARTÁSA

Elkötelezettek vagyunk a megyében élő fiatalság jövőjének ügyében. A megyei önkormányzat önként vállalva támogat minden olyan jó kezdeményezést, mely az ifjú tehetségekre fókuszál. Tudjuk, hogy a felnövekvő generáció a kulcsa minden további fejlődésnek, az értékek továbbvitelének, Tolna megye sorsának. Lényegében a tanulmányok és a sport mentén képesek kibontakozni azok a talentumok, akik gyarapodást hozhatnak a megyének.

Az eredményes diáksportolókat illetve tanulmányi versenyeken remekelőket minden évben elismerésünkkel üdvözljük. Jelen vagyunk a fiatalság életének meghatározó pillanataiban is, úgy, mint diplomaosztó ünnepség, tanévnnyitó vagy szalagtűző rendezvények. Mindvégig figyelemmel kísértük a kiemelkedő teljesítményt nyújtó ifjakat, s lehetőség szerint kifejeztük véleményünket, segítő szándékunkat jövőjükkel kapcsolatban.

Számos saját szervezésű rendezvény kifejezetten az ifjúságot szólítja meg, a szülőföld értékeiről szóló ismeretanyag továbbörökítése céljából.

Értékvetélkedők sora bizonyította, hogy erősíthető a fiatalok kötődése közösségükhöz, mely által nagy eséllyel szűkebb hazájukban boldogulnak további életük során.

KÜLKAPCSOLATOK

A megyei önkormányzat nemzetközi együttműködéseit illetően új irányokat vett, ugyanakkor a meglévő jó kapcsolatait is tovább ápolta az elmúlt időszakban. Fontos szempont volt az itt élő közösségek és a határokon túl élők közös vonásainak felkutatása, továbbá a térségben releváns fejlesztések mentén kialakítható hasznos együttműködések előtérbe helyezése.

A Régiók Bizottságához köthetően nemzetközi küldöttség járt a megyében, majd egy lengyel delegáció, akik megismerkedhettek a térség turisztikai értékeivel. Ugyanúgy a megye egyik adottságának tekinthető borágazat keltette fel a figyelmét egy brazil államnak is, amelynek küldöttsége az együttműködés reményében látogatott szűkebb hazánkba.

Az évtizedes múltra visszatekintő német járásokkal (Main-Tauber, Bautzen) folyamatosan tartjuk a kapcsolatot, melynek eredményeként kölcsönös látogatások zajlottak le. A Paksi Atomerőmű bővítésével összefüggésben orosz partnerre lelt a Tolna Megyei

Önkormányzat. A hasonlóan atomerőműnek otthont adó Voronyezs megyével megkötött együttműködési megállapodásunk főként a kölcsönös szakmai segítségnyújtáson alapul, de más ágazati lehetőségeket is tartogat. A 2018. év legfőbb eredményeként a Hargita megyével kötött testvérmegyei kapcsolatot említhetjük meg. Számos közös pontot felfedezve született meg az elhatározás az együttműködési megállapodás aláírására, és abban foglalt területek lehetőségeinek további feltárására.

Végszó: Tolna megyéért!

A jövőbe vetett hittel írtuk meg TOLNA109 koncepciónkat. A vezérelv, mint kiderült: a teljességre törekvés. Évről-évre többet szeretnénk hozzáépíteni közös otthonunkhoz, s minden alkalommal egy kicsit szebbé akarjuk tenni. Hiszen ami emberi szakértelemmel, innovációval, és szívvel-lélekkel lehetséges, az nem fog rajtunk múlni – minden más felettünk áll. Körülöttünk pedig azok a csodálatos, teremtetett értékek, melyeknek örökösei mi magunk vagyunk, s egykor a következő generációk lesznek. Értük dolgozunk elsősorban.

Felelősen és szolgálatkészen állunk valamennyi Tolna megyei előtt, és az elkövetkező éveket a ciklus programban vázoltak megvalósításával töltjük. A 109 település lakói olyan döntéseket, s legfőképpen olyan elkötelezett munkát érdemelnek, mellyel valóban az egész megye javára válhatunk. Ennek érdekében foglaltuk össze, hogy a jövő fejlesztéseit és a közösségek egységének megteremtését illetően mire alapozhatunk, milyen kilátásaink vannak, s hogyan fogunk cselekedni.

Mint ahogy az szokott lenni, a tervek hosszas szövögetését cselekvés követi. A feladat óriási, ezért sokan kellünk hozzá. Egy csapat kell, melynek 109 tagja van. Az alázatos, ugyanakkor céltudatos csapatmunka sem kezdődhet másképp, mint az első, közös csapat felkiáltással: „Tolna megyéért!”.

